

"Jag möter dagligen patienter som förlorat sin livslust"

CHEFLÄKARE INGRID NYTZÉN// Sorg och misslyckande när någon begår självmord

RONNEBY

Sydöstran berättade i går historien om Ellert Tordsson från Torhamn som tog sitt liv. Hans familj är i dag mycket kritisk till hur han bemöttes av psykiatri. Sydöstran har talat med Ingrid Nytzén, chefläkare inom psykiatri i Blekinge. - Med facit i hand är det nog många som handlat annorlunda i Ellert Tordssons fall.

- Som läkare förlorar du patienter och de psykiska sjukdomarna har hög dödlighet, de sliter hårt på kroppen även fysiskt. När någon tar sitt liv är det både en sorg och ett misslyckande för oss som försökt hjälpa patienten. Trots att Ellert inte tillhörde Blekinge landsting har Ingrid Nytzén vid träffar med anhörigföreningen SPES i länet tagit del av det som hände Ellert och den kritik som hans efterlevande riktar mot psykiatri.

Kan inte lägga in alla

- Min kommentar till det är att vi som jobbar inom psykiatri dagligen möter människor som mist sin livslust och vården försöker på olika sätt hjälpa dem att återfå den. Men varje år händer det att vi inte kunnat hjälpa patienter. Det går inte att lägga in alla. Även inläggningar i slutenvården är nämligen en faktor som kan öka risken för självmord.

Anmälningar

En tredjedel av de personer i Blekinge som förra året tog sitt liv hade haft kontakt med psykiatri. Det innebär att majoriteten inte hade det.

- Dessa fick vi inte ens en chans att hjälpa.

I vintras gjorde radion en granskning av antalet Lex Maria anmälningar över självmord i Blekinge. I tolv fall fick landstinget kritik av Socialstyrelsen för att man missat att riskbedöma patienter som sedan tagit sitt liv.

Socialstyrelsen anser att vården förmodligen kunnat rädda fler liv om man gjort en riskbedömning.

Unga och gamla

Men Ingrid Nytzén anser att psykiatri gör sitt bästa utifrån det uppdrag och de förutsättningar man har.

- Alla som begår självmord har inte en psykisk sjukdom. Separation, ensamhet, arbetslöshet, ekonomiska bekymmer, svåra somatiska sjukdomar är

VIKTIGA SAMMANHANG. Ingrid Nytzén, chefläkare i psykiatri i Blekinge, vill att mer fokus sätts på det som gör människor som mist sin livslust friska. Att de får en

känsla av sammanhang i sitt liv är viktigt. FOTO: MATS OLSSON

"När någon tar sitt liv är det både en sorg och ett misslyckande för oss som försökt hjälpa patienten."

tion, ensamhet, arbetslöshet, kränkningar, ekonomiska bekymmer, svåra somatiska sjukdomar är

vanliga riskfaktorer som psykiatri inte kan göra något åt. Vi kan heller inte påverka de asylärenden där människor av rädsla för att utvisas har tankar om att begå självmord.

I Sverige minskar antalet självmord i alla grupper utom två: bland de unga och pensionärer.

Druger och alkohol

- Vilka är det som ofta är fattiga, ensamma och arbetslösa - just dessa

grupper, konstaterar Ingrid Nytzén.

- Hårdare regler från Försäkringskassan och hög ungdomsarbetslöshet har inte gjort dessa problem mindre. Att inte ha någon inkomst och se räkningarna växa på hög är oerhört jobbigt för många. Och när man blir äldre är det vanligt att man blir ensam när man mister sin partner.

Ofta när någon tar sitt liv är också droger och al-

kohol inblandade.

Att självmorden minskar i övrigt beror enligt Ingrid Nytzén bland annat på de nya moderna medicinerna mot depressioner.

- De är effektivare och har mindre biverkningar. De är inte lika farliga vid överdosering som tidigare preparat.

Stort mörkertal

Nytzén befarar emellertid att bakom siffrorna

"Vi vet att grunden för att bra liv är något så basalt som pengar och en känsla av sammanhang."

döljer sig ett stort mörkertal.

- Numera obduceras inte personer som dör i

hemmet rutinmässigt som man gjorde förr.

Varje år genomförs flera hundra självmordsförsök i Blekinge. Det första året efter ett suicidförsök är risken att försöka igen som störst.

Friskt fokus

- Därför ser vi till att ta kontakt med patienten inom 24 timmar och därefter erbjuda stöd via psykiatri i minst ett år framöver.

Det forskas mycket kring mediciner och orsaker till varför människor blir deprimerade. Men mindre talas om vad som gör en människa frisk.

- Jag önskar att man satte mer fokus på den biten. Vi vet att grunden för att bra liv är något så basalt som pengar och en känsla av sammanhang.

LOTTIE HÅKANS SON
lottie.hakansson@sydostran.se
0452-33 46 05

Efter sonens självmord: En kamp för mänskligare psykiari

SYDÖSTRAN I GÅR.

FAKTA

Självmord vanligast på sommaren

Sömnröst och social press. Det tror forskare på Karolinska Institutet är orsaken till varför antalet självmord i Sverige ökar under de ljusa sommarmånaderna. Ljuset påverkar serotoninhalten i hjärnan och kan göra att man sover dåligt och därför mår sämre än på vintern. Även den sociala pressen och känslan av ensamhet kan öka på sommaren.

Vad är KASAM?

Begreppet KASAM används inom psykiatri och handlar om patientens känsla av sammanhang. Vad är det som gör att vissa människor klarar svåra motgångar med gott mod medan andra går under på grund av mindre svåra motgångar? Bland annat har forskarna tittat på varför vissa klarade vistelsen i de tyska koncentrationslägren under andra världskriget bättre än andra. - Det som är viktigt är att människor känner att det som händer och sker är begripligt, förutsägbart, strukturerat, att det finns de resurser som dessa skedanden kräver och att livets utmaningar är värdiga att engagera sig i, säger överläkare Ingrid Nytzén.

15

Dödligheten bland personer med psykiska sjukdomar är hög. Man räknar med att dessa patienter har en 15 år kortare genomsnittlig livslängd. Anledningen är att kroppen slits på grund av bland annat brist på sömn och konstant höga halter stresshormon.

KORTA NYHETER
Dustin köper IT-Hantverkarna

STOCKHOLM Dustin, som säljer IT- och hemelektronikprodukter över nätet, köper franchisekedjan IT-Hantverkarna med cirka 300 anställda och en omsättning på 230 miljoner kronor 2011.

Svårt hitta jobb till utsatta

STOCKHOLM Arbetslösheten ligger nästan still på omkring åtta procent. Antalet långtidsarbetslösa fortsätter att öka. I slutet av juni var arbetslösheten 8,1 procent, vilket motsvarar drygt 374 000 personer. - Den tydligaste negativa tendensen är den långsiktiga ökningen av arbetslösa personer inom utsatta grupper. Många av dem har varit arbetslösa länge. I övrigt är arbetsmarknaden relativt stabil, säger Clas Olsson, analytiker på Arbetsförmedlingen.

Måste ändra marknadsföring

STOCKHOLM Bolaget SCA, som tillverkar Libero-blöjor, har förlorat mot konkurrenten Procter & Gamble i Marknadsdomstolen. SCA förbjuds att i framtiden använda en mängd formuleringar i sin marknadsföring, som bland annat rör hälsofördelarna med att inte ha lotion i blöjorna. Om inte SCA följer Marknadsdomstolens beslut riskerar bolaget ett vite på en miljon kronor. SCA har i sin tur stämt P & G för vilseledande reklam för påståendet att "8 av 10 föräldrar rekommenderar Pampers".

Färre jobb än väntat i USA

STOCKHOLM Sysselsättningen ökar mindre än väntat i USA. Det kan kosta president Obama jobbet i höst. Antalet sysselsatta utanför jordbrukssektorn i USA ökade med oväntat fjuttiga 80 000 personer under juni, enligt landets arbetsmarknadsdepartement. Arbetslösheten låg samtidigt kvar på 8,2 procent.

- Det var lite sämre än väntat och reaktionen blev ganska omedelbar på börserna och räntorna var ned några punkter, säger Roger Josefsson, chefskonom på Danske Bank.